

HLAVNÍ DOKUMENTY

I.

BULLA PAPEŽE KLIMENTA

z 26. ledna 1347.

Kliment biskup, služebník služebníků Páně. Na věčnou paměť. Na nejvyšší stráži apoštolského důstojenství, ačkoliv ustanoveni s nedostatečnými zásluhami darem božího řízení, rozprostírajíce bystrost nám dané zvědavosti jako pastýř veškerého stáda Kristova na všechny končiny věrných k jejich prospěchu i užitku, pokud je nám s výše dovoleno, rádi těm věrným prokazujeme přízeň k vyhledávání vědeckých studií, jimiž se šíří úcta jména božího i katolické víry, pěstuje se spravedlnost, jak věci veřejné, tak soukromé se se zdarem konají a všechno prospívání lidského pokolení je rozmnožováno, i v pravý čas věnujeme pomoc výhody. Jestliže totiž nedávno bylo vyloženo se strany nejmilejšího v Kristu našeho syna Karla, jasného krále římského, že v jeho dědičném království českém a v mnohých jiných tomu království sousedních krajinách a zemích není obecné učení, protože by v těch stranách bylo svrchovaně příhodné a protože metropolitní město Pražské je položeno uprostřed toho království a v nejzdravějším místě i od lidu rozličných krajů je navštěvováno a v potravinách i v jiných potřebách životních je bohaté i k zřízení takového obecného učení je velmi příhodné, kdyžť v něm už dříve částečné studium

trvalo, my rozvažující neobyčejnost oddanosti a ryzost víry, kterou jak sám Karel i jeho předchůdcové, čeští králové, tak toho království obyvatelé k svaté církvi římské osvědčovali a sám Karel král i obyvatelé, jak je známo, osvědčují, jsme pohnuti vřelým přáním, aby to království, které nadala boží dobrota početností národa i hojností věcí, bylo plodné úrodou věd, a jako v něm, jak je povědomo, jsou doly na zlato a stříbro, tak aby byly doly na vědy nad vše vážící, aby vydávalo muže znamenité zralosti úsudku, vyrovnané v ctnostech, vzdělané ozdobami i zásadami rozličných oborů. Ať je tu zdroj vláhu dávající, z jehož hojnosti ať pijí všichni, kdo chtějí býti vědeckými naučeními připraveni. Když všechno to bylo pilným zkoumáním uváženo, a zvláště příjemnost řečeného města, dychtíce oteckým zánícením o takové obecné pohodlí a prospěch nejen napřed uvedených obyvatel téhož království i krajin kolem ležících, nýbrž také jiných, kteří se budou z rozličných stran světa k tomu městu hrnouti, a jsouce získáni snažnými prosbami toho krále, ustanovili jsme podle rady našich bratří z apoštolské moci, aby v řečeném městě Pražském v budoucích věčných časech kvetlo obecné učení v kterémkoli dovoleném oboru a aby se čtoucí i učící se tam těšili i požívali všech výsad, svobod i zproštění břemen povolených čtoucím doktorům i studentům pobývajícím na obecném učení, a aby oni, kteří časem dosáhnou perly vědy na té fakultě, na které by se učili, a budou žádati za dovolení učiti, aby mohli jiné vzdělávati, i za udělení cti nebo titulu mistrovského, představeni byli pražskému arcibiskupu, který jest toho času, skrze mistry nebo mistra oné fakulty, na které se zkouška bude konati. Týž také arcibiskup po svolání doktorů i mistrů, tu na té fakultě působících, má v těch věcech, které se požadují od určených ke cti doktorátu nebo mistrovství, sám nebo skrze jiného podle způsobu a zvyklosti, které se v tom ohledu v obecných učeních zachovávají, pilně hleděti zkoušeti, a kdyby k tomu byli shledáni schopnými i vhod-

nými, ať takovou volnost jim udělí a čest nebo titul mistrovský odevzdá. Ti věru, kteří v témž učení řečeného města budou zkoušeni a potvrzeni a obdrží povolení učiti i čest nebo titul mistrovský, jak bylo řečeno, ihned bez zkoušky a jiného potvrzení ať mají plnou a svobodnou možnost řídit i učiti jak v dříve řečeném městě, tak jinde kdekoliv, aniž by jim byla překážkou kterákoliv protivná statuta a zvyklosti, chráněná apoštolskou nebo kteroukoliv jinou pevností, jak řečeného města, tak kterýchkoli jiných míst nebo obecných učení, v kterých budou chtíti působiti nebo učiti. Nikomu tedy vůbec z lidí ať není dovoleno tento list našeho nařízení porušiti nebo jemu se s nerozvážnou smělostí na odpor stavěti. Jestliže by si však kdo předsevzal o to se pokusiti, ať ví, že propadne hněvu všemohoucího Boha a svatých apoštolů Petra a Pavla.

Dáno v Aviñoně sedmého před Kalendami měsíce února, léta našeho papežství pátého.

Johannes Senensis.

II.

ZLATÁ BULLA KARLOVA

ze 7. dubna 1348.

Karel, z boží milosti římský král, vždy rozmnožitel říše, a český král. Na věčnou paměť. Mezi tužbami našeho srdce a mezi naléhavostmi, kteréž zaměstnávají neustále naše královské úvahy, nutí nás k péči hlavně žádostivost našeho ducha a k tomu se obrací zřetel naší mysli, jak by naše české království, jež nad ostatní důstojenství a statky, ať dědičné, ať šťastně získané, obzvláštní náklonností srdce milujeme, o jehož povýšení se s všemožnou přičinností staráme a o jehož čest i blaho s plnou snahou usilujeme,

jak by toto království, jako se božím řízením raduje z přirozeného nadbytku životních potřeb, tak aby po příkazu naší prozíravosti bylo uměle za našich časů ozdobeno množstvím moudrých mužů. To má býti proto, aby se nemusili naši věrní obyvatelé království, již bez přestání lačnější po plodech věd, doprošovati v cizích zemích almužny, ale aby nalézali v království stůl k pohoštění připravený, a aby se ti, které vyznamenává důvtipem vrozená chápavost vloh, stali vzdělanými znalostí věd, a netoliko už nebyli nuceni, však mohli i za zbytečné pokládati k vyhledávání věd kraj světa obcházeti, k cizím národům putovati, nebo, aby jejich dychtění bylo uspokojeno, v neznámých krajinách žebrati, nýbrž aby sobě měli za slávu, že mohou jiné z ciziny zváti k lahodnosti vůně a k účasti na takovém vděku. Protož, aby tak prospěšné a chvalitebné početí myšlenky zrodilo důstojné účinky, chceme, aby byla povýšenost toho království rozmnožena radostnými prvotinami novoty, a rozhodli jsme se po předcházející zralé úvaze vyzdvihnouti, zařídití a nově v život uvéstí obecné učení v našem metropolitním a nejpůvabnějším městě pražském, jež činí jak bohatost zemské úrody, tak příjemnost místa plnou měrou užitečně příhodným k tak velikému úkolu. Na tom učení budou věru doktoři, mistři a žáci všech fakult a jim slibujeme znamenité statky a těm z nich, kteréž shledáme toho hodnými, udělíme královské dary. Doktory, mistry a žáky na kterékoliv fakultě, všechny vespolek a každého zvláště, ať přijdou odkudkoli, chceme míti ve zvláštní ochraně a záštitě Naší Velebnosti jak při příchodu, tak při pobytu a rovněž když by odcházeli; a jsme hotovi každému z nich dáti pevnou záruku, že všem a každému, kdo by sem chtěli přijíti, štědře poskytneme všechna privilegia, výsady a svobody, kterých užívají z královské moci a z kterých berou prospěch doktoři a žáci jak na učení pařížském, tak na boloňském, a že se postaráme, aby ty svobody byly od všech a každého zvláště neporušeně zachovávány. Toho

všeho na svědomí a plnější jistotu dali jsme vyhotoviti tento list a kázali jsme jej potvrditi zlatou bullou, zhotovenou pečeti Naší Velebnosti. Dáno v Praze léta Páně tisícího třístého čtyřicátého osmého, v první indikci, 7. dne měsíce dubna, druhého roku našich království.

III.

LISTINA KRÁLE ŘÍMSKÉHO KARLA

ze 14. ledna 1349.

Karel, z boží milosti král římský, vždy rozmnožitel říše, a král český. Na věčnou věci paměť. Ačkoliv obezřelá dobrota královského důstojenství starostí o svěřenou jí vládu je zavázána k povinnosti usilovati o blaho všech a pečovati o prospěchy a pohodlí věrných, které objímá přesvatá říše římská, neobyčejně přece naši mysl zdá se ponoukati srdečná láska oteckého našeho království českého, abychom je jako zahradu pro oči a osobní potěšení zvláštními názvy milostí co nejvelikomyslněji vyzdvihli. Věru když prve z obezřetného uvážení apoštolského stolce bylo pro čest a pro honorativní stav řečeného království zřízeno obecné učení v městě Pražském, které, jak je známo, je metropolí toho království a bylo co nejslechetněji utvrzeno všemi milostmi, počtami, zproštěními břemen, svobodami a osvědčenými zvyklostmi, kterými, jak je povědomé, kterákoliv jiná obecná učení jsou ozdobena, což také na to vydaná listina výše řečeného stolce jasněji vysvědčuje: my tedy s rozvážnou myslí a po předchozí zralé úradě pro příznivý stav řečeného našeho království a pro šťastné povznesení jmenované učení, doktory, mistry, žáky i jejich služebníky a všechnu obec toho učení z bezpečné naší povědomosti jsme utvrdili

všemi i zvláštními milostmi, poctami, zproštěními břemen, svobodami, vynětími a zvyklostmi, kterými jiná obecná učení od slavných císařů nebo králů římských, našich předchůdců, dříve byla vyznačena, od nynějška dopředu na věčné příští časy, a to z královské moci příslušející nám jako králi římskému ze svaté říše římské. Spolu pevně a přísně poroučíme všem i každému zvláště, našim věrným, aby jmenované učení, doktory, mistry, studenty, čeled' i veškerenstvo jejich nepokoušeli se znepokojovati proti udělení tohoto našeho královského daru nebo jakoukoli překážkou poškozovati, nýbrž spíše aby ve všech jednotlivostech, které, jak je zřejmé, jejich prospěch a čest připravuje, s přízní podporovali, pod trestem našeho hněvu, kterýž kdyby kdo zamýšlel zkusiti, ať ví, že by ho těžce postihl. Svědec tvím této listiny pod pečeti Našeho Majestátu dáno v Eisenachu léta Páně tisícího tři stého čtyřicátého devátého, v indikci druhé, 19. dne před Kalendami měsíce února, léta třetího našich království.

IV.

ZÁPISY M. JANA HUSI

v děkanské knize filosofické fakulty

z r. 1401 a 1402.

Děkanství M. Jana z Husince.

Léta Páně 1401, šestého dne měsíce října já Jan z Husince, mistr svobodných umění, byl jsem zvolen za děkana fakulty svobodných umění pražského učení, přísahal

Léta Páně 1402 za vicekancléřství Mikuláše z Litomyšle a za děkana M. Jana z Husince, za examinátorů k mistrůvství, M. Jana Artsena a M. Erasma z Nisy i M. He-

jsem i složil slib a přijal sli- by od přítomných mistrů podle statutů téže fakulty.

Příštího dne zvoleni byli čtyři mistři, již mají hleděti, aby se statuta fakulty náležitě zachovávala: M. Jan z Řiště, M. Erasmus z Nisy, M. Lampert Freysmet, M. Jan Artsen.

Také výběrčí peněz: M. Jan Pusmyr, M. Hening Hildisen.

Také přisedící: M. Jan Minsterberg, M. Jan Altnower.

Také pořadatelé čtení: M. Petr z Újezda, M. Matyáš Czobeth, M. Herman Achterberg, M. Ondřej Oberholczer.

Téhož roku, když byli examinátory sám Jan z Husince, Markvart Krineman, Walter Harrasser, Jakub z Krakova, Petr z Brandej- sa, byli připuštěni k stupni bakalářství dole psaní:

Jan z Kbel	dal
Mikuláš z Elbingu	dostal odklad
Oldřich ze Dvora	dal
Jakub Ywarův	dal

ninga z Hildisen, byli při- puštěni dole psaní:

Václav z Chebu	dal
Mikuláš Kozlovský	dal
Křišean ze Štětína	dal
Řehoř z Prahy	dal
Albert z Kláštera	dal
Tomáš Bros	dal
Jindřich Bernhagen	dal
Ondřej z Costenu	dal
Linhart Eystet	dal
Řehoř z Bode	dal
Baltazar ze Žitavy	dal
Timoteus z Mergenoro	dal
Ondřej z Interboku	dal
Střiezek z Lojevníka	dal
Václav z Chrudimě	dal
Pelka z Vislice	dal
Arnošt z Metelska	dal
Jiří Sovek	dal
Michal Roberk	dal
Kašpar z Lehnice	dal
Jan z Hradce	dal

Václav z Chebu započal za M. Jana z Husince v den Stolování sv. Petra [22. února].

Také Jiří z Bode a Václav z Chrudimě pod M. Janem z Husince započali dne 20. února.

Také Albert Varentrappe započal 4. dne března, to je